

DIANA DAJNOWICZ¹

UPROWADZENIE LUB ZATRZYMANIE MAŁOLETNIEGO ALBO OSOBY NIEPORADNEJ W ŚWIETLE DANYCH STATYSTYCZNYCH KOMENDY GŁÓWNEJ POLICJI²

W ostatnim czasie opinię publiczną silnie poruszyły liczne doniesienia o porwaniach dzieci, w tym o uprowadzeniu kilkuletniego chłopca, Fabiana, do którego doszło 24 listopada 2015 r. na jednym z radomskich osiedli³. Natychmiastowa reakcja organów ścigania, uruchomienie systemu alarmowego Child Alert oraz żywe zainteresowanie zdarzeniem środków masowego przekazu spowodowało, że dyskusje wokół niego długo nie milkły, a oczy dużej części obywateli zwrócone były w kierunku dalszych losów chłopca oraz jego rodziny. Jak wynika z oficjalnych informacji organów ścigania i wielu przekazów medialnych, finał całej sytuacji okazał się szczęśliwy dla chłopca oraz jego matki, natomiast ojca chłopca, który przyznał, że uprowadzone dziecko znajduje się przy nim, zatrzymano na podstawie wystawionego wcześniej listu gończego za uprowadzenie i zatrzymanie dziecka⁴.

---

¹ Diana Dajnowicz — doktorantka w Katedrze Prawa Karnego, Zakład Prawa Karnego i Kryminologii, Wydział Prawa, Uniwersytet w Białymstoku.

Adres do korespondencji: <ddajnowicz@gmail.com>.

² Opracowanie powstało w wyniku badań autorki artykułu prowadzonych przez nią w ramach projektu naukowego pt. *Porwania rodzicielskie w świetle polskiego orzecznictwa karnego — aspekty prawne i kryminologiczne* finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki (konkurs Preludium 8, nr 2014/15/N/HS5/02688). Grant badawczy realizowany jest na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku pod opieką naukową prof. zw. dr. hab. Emila W. Pływaczewskiego.

³ Zob. *Trzyletni Fabian z Radomia porwany. Policja uruchamia Child Alert, a ojciec dziecka dzwoni do radia*, <<http://wiadomosci.dziennik.pl/wydarzenia/artykuly/506427,policja-poszukuje-trzyletniego-fabiana-uruchomiono-child-alert.html>>, dostęp: 6 grudnia 2015 r.; *Policja wciąż szuka porwanego Fabiana z Radomia*, <<http://radom.naszemiasto.pl/artykul/policja-wciaz-szuka-porwanego-fabianka-z-radomia,3581122,art,t,id,tm.html>>, dostęp: 6 grudnia 2015 r.; *Trzy osoby z zarzutami za porwanie Fabianka. Chłopiec i jego ojciec poszukiwani*, <<http://www.tvp.info/22809322/trzy-osoby-z-zarzutami-za-porwanie-fabianka-chlopiec-i-jego-ojciec-poszukiwani>>, dostęp: 6 grudnia 2015 r.

⁴ Zob. *3-latek z Radomia odnaleziony, poszukiwany listem gończym ojciec chłopca zatrzymany*, <<http://www.policja.pl/pol/aktualnosci/119857,3-latek-z->

Nadmieniona sytuacja stała się przyczynkiem podjęcia w przestrzeni publicznej wielu dyskusji dotyczących zagrożenia porwania dziecka zarówno przez rodzica, jak i przez sprawcę obcego. W konsekwencji przedmiotowe zdarzenie zainspirowało także autorkę niniejszego tekstu do uważniejszego pochylenia się nad praktycznymi aspektami problematyki uprowadzenia lub zatrzymania dziecka, a zwłaszcza do poddania analizie wybranych danych statystycznych dotyczących porwania osoby małoletniej.

Na wstępie rozważań wskazać należy, że uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego w polskim porządku prawnokarnym stanowi czyn zabroniony, który ustawodawca określił w treści art. 211 kodeksu karnego⁵. Wspomniany przepis prawa, umiejscowiony w części szczególnej kodeksu karnego wśród przestępstw godzących w rodzajowe dobro chronione w postaci rodziny i opieki, stanowi, że osoba, która wbrew woli osoby powołanej do opieki lub nadzoru uprowadza lub zatrzymuje małoletniego poniżej lat 15 albo osobę nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3. Przestępstwo określone w art. 211 k.k. stanowi zatem punkt wyjścia dla analizy danych statystycznych dotyczących porwania dziecka.

Nie może umknąć uwadze, że wskazany przepis reguluje kwestię uprowadzenia lub zatrzymania dwóch przedmiotów bezpośredniego oddziaływania, czyli małoletniego poniżej 15. roku życia oraz osoby nieporadnej ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny. Co istotne, wyniki dotychczas przeprowadzonych badań naukowych dotyczących czynu zabronionego w art. 211 k.k.⁶ oraz aktualnie realizowane badania aktowe autorki niniejszego tekstu⁷ pozwalają stanąć na stanowisku, że do uprowadzenia osoby

---

-Radomia-odnaleziony-poszukiwany-listem-gonczym-ojciec-chlopca-zatrzyma.html>, dostęp: 6 grudnia 2015 r.; *Porwany Fabian z Radomia jest już z matką. Wrócili w nocy z Katowic, gdzie go odnaleziono*, <<http://www.poranny.pl/aktualnosci/art/9153353,porwany-fabian-z-radomia-jest-juz-z-matka-wrocili-w-nocy-z-katowic-gdzie-go-odnaleziono,id,t.html>>, dostęp: 6 grudnia 2015 r.

⁵ Ustawa z 6 czerwca 1997 r. — Kodeks karny, DzU z 1997 r., nr 88, poz. 553 (dalej: k.k.).

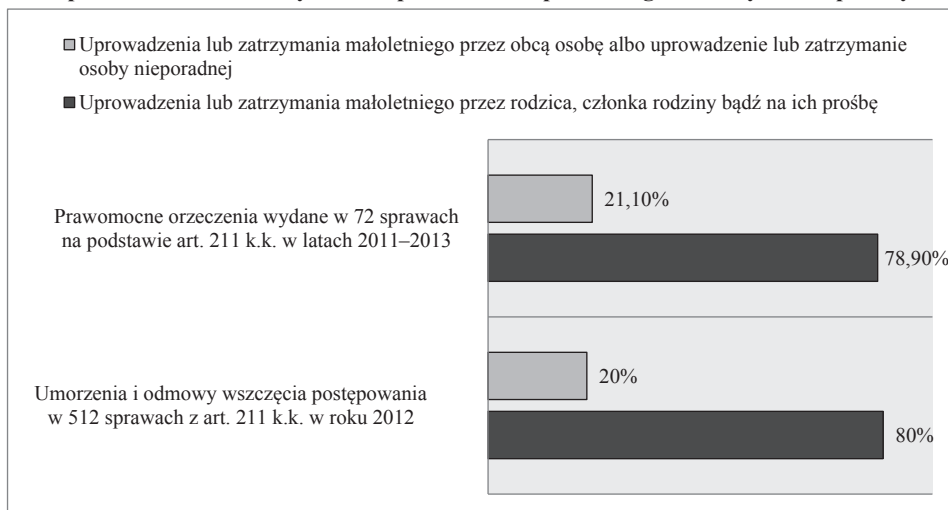
⁶ Zob. K. Drapała, K. Buczkowski, *Porwania rodzicielskie. Analiza umorzeń i odmów wszczęcia postępowania w sprawach o przestępstwo z art. 211 k.k.*, Warszawa 2013, s. 18; K. Buczkowski, *Uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego wbrew woli osoby powołanej do opieki. Analiza orzeczeń sądowych w sprawach o przestępstwo z art. 211 k.k.*, „Prawo w Działaniu” 2014, nr 19, s. 145.

⁷ W ramach rozpoczętych w listopadzie 2015 r. badań aktowych spraw o kwalifikacji prawnej z art. 211 k.k. prowadzonych w projekcie Narodowego Centrum Nauki przez autorkę artykułu, zapoznała się ona z 42 sprawami rozpoznanymi w latach 1998–2014 w 10 sądach rejonowych: w Sądzie Rejonowym w Białymstoku, w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy, w Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Mokotowa, w Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Śródmieścia, w Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Żoliborza, w Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Pragi Północ, w Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Pragi Południe, w Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Śródmieście, w Sądzie Rejonowym dla Lublina-Zachód oraz w Sądzie Rejonowym dla Lublina-Wschód z siedzibą w Świdniku. Wśród przeanalizowanych 42 spraw żadna nie dotyczyła uprowadzenia lub zatrzymania osoby nieporadnej —

nieporadnej dochodzi bardzo rzadko. Dlatego też, omawiając statystyki dotyczące art. 211 k.k., przyjęto, że w przeważającej części odnoszą się one do czynności sprawczej wyrażającej się w uprowadzeniu lub zatrzymaniu małoletniego poniżej lat 15, czego odzwierciedleniem jest wykres 1.

Wykres 1

Uprowadzenia lub zatrzymania a przedmiot bezpośredniego oddziaływania sprawcy

Źródło: opracowanie własne na podstawie: K. Drapała, K. Buczkowski, *Porwania rodzicielskie. Analiza umorzeń i odmów wszczęcia postępowania w sprawach o przestępstwo z art. 211 k.k.*, Warszawa 2013; K. Buczkowski, *Uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego wbrew woli osoby powołanej do opieki. Analiza orzeczeń sądowych w sprawach o przestępstwo z art. 211 k.k.*, „Prawo w Działaniu” 2014, nr 19

Znajdujący się powyżej wykres 1 ma na celu pokazać proporcje, jakie kształtują się w przedmiocie uprowadzeń lub zatrzymań małoletnich bądź osób nieporadnych. Na wykresie, który przedstawia wyniki badawcze Katarzyny Drapały i Konrada Buczkowskiego, wyodrębniono dwie kategorie porwań — pierwszą (oznaczoną kolorem ciemniejszym) stanowią tzw. porwania rodzicielskie, czyli uprowadzenia lub zatrzymania małoletniego przez członka rodziny (w tym rodzica) bądź na jego prośbę⁸, zaś do drugiej kategorii (oznaczonej kolorem jaśniejszym) zakwalifikowano uprowadzenia

we wszystkich sprawach karnych uprowadzonym lub zatrzymanym był małoletni poniżej 15. roku życia.

⁸ Taka definicja porwań rodzicielskich sformułowana została przez wymienionych wcześniej badaczy (zob. K. Drapała, K. Buczkowski, *Porwania...*, wyd. cyt.). Należy jednak zwrócić uwagę, że definicja ta poszerza krąg możliwych sprawców porwania rodzicielskiego. W najczęstszym bowiem zastosowaniu sprawcą porwania rodzicielskiego interpretuje się zgodnie z definicją sformułowaną przez Fundację Itaka — Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych, w której to przedmiotowy występki popełnia jedno z rodziców lub opiekunów.

lub zatrzymania małoletniego przez obcą osobę albo uprowadzenie lub zatrzymanie osoby nieporadnej. Analiza prawomocnych orzeczeń wydanych na podstawie art. 211 k.k. w latach 2011–2013 objęła 72 sprawy. 12 spraw, stanowiących 21,10% wszystkich zbadanych, dotyczyło porwania małoletniego przez obcego sprawcę albo porwania osoby nieporadnej. Pozostałe 60 spraw, stanowiące 78,90% spośród wszystkich przebadanych, były to porwania rodzicielskie. Podobny wynik procentowy uzyskany został przez autorów badań w przypadku analizy umorzeń i odmów wszczęcia postępowania w sprawach z art. 211 k.k. w 2012 r. Badacze poddali analizie 512 spraw, wśród których 52, stanowiące 20% wszystkich przebadanych, dotyczyło porwań małoletnich przez obcą osobę oraz porwań osoby nieporadnej. Natomiast 460 spraw, stanowiących 80% wszystkich przebadanych, wiązało się tylko i wyłącznie z porwaniami rodzicielskimi.

Powyższe dowodzi, że w świetle dotychczasowego stanu badań dotyczącego przestępstwa określonego w art. 211 k.k., mniej niż 20% tego rodzaju uprowadzeń lub zatrzymań dotyczy osoby nieporadnej ze względu na stan fizyczny bądź psychiczny. W ustalonych bowiem około 20% mieszczą się zarówno porwania osób nieporadnych, jak i małoletnich uprowadzonych lub zatrzymanych przez obcego sprawcę.

Statystyki policyjne

Informacje o zdarzeniu, które spełnia kryteria uprowadzenia lub zatrzymania małoletniego bądź osoby nieporadnej, w pierwszej kolejności zgłaszane są funkcjonariuszom Policji. W rezultacie zaistnienia takiego zgłoszenia policjanci podejmują szereg czynności zmierzających do wyjaśnienia sytuacji oraz zweryfikowania, czy doszło do naruszenia prawa. Dlatego też wiadomości kompletowane przez tę formację stanowią wyjątkowo bogate źródło informacji o postępowaniach przygotowawczych, przestępstwach oraz podejrzanych o popełnienie czynu zabronionego.

Dane statystyczne policji stanowią jeden z najważniejszych rodzajów statystyk kryminalnych (obok sądowych i penitencjarnych) dostarczających wiadomości o przestępczości ujawnionej. W statystykach policyjnych udostępnionych przez Komendę Główną Policji na stronie internetowej <www.statystyka.policja.pl> znajdują się szczegółowe informacje liczbowe o poszczególnych przestępstwach z kodeksu karnego, w tym także dane dotyczące uprowadzenia lub zatrzymania małoletniego albo osoby nieporadnej, czyli występku określonego w art. 211 k.k. W ramach udostępnionych wiadomości statystycznych dotyczących czynu z art. 211 k.k. operuje się dwoma jednostkami obliczeniowymi — pojęciem postępowań wszczętych oraz przestępstw stwierdzonych.

Ustalenie liczby postępowań wszczętych możliwe jest na podstawie informacji o liczbie wydanych decyzji o wszczęciu postępowania przygotowawczego (dochodzenia albo śledztwa). Decyzje o wszczęciu postępowania przygotowawczego podejmowane są przez policję bądź prokuratora w związku z incydentem, co do którego pojawiło się podejrzenie, że jest

przestępstwem — stanowi to pierwszy rejestrowany przez statystykę sygnał o popełnieniu czynu zabronionego⁹.

W kontekście statystyk policyjnych przedstawionych poniżej należy mieć na względzie, że prezentowane do końca 2012 r. przez Komendę Główną Policji dane ujmowały zarazem wiadomości o postępowaniach przygotowawczych prowadzonych przez policję, jak również o postępowaniach prowadzonych bez udziału policji przez prokuraturę. Sytuacja ta uległa jednak zmianie i w ramach statystyk policyjnych, od początku 2013 r., informacje zbierane są na podstawie postępowań przygotowawczych prowadzonych wyłącznie przez policję¹⁰.

Druga jednostka obliczeniowa występująca na gruncie statystyki policyjnej to liczba przestępstw stwierdzonych. Przestępstwem stwierdzonym jest zdarzenie, które w ocenie policji bądź prokuratury (w zależności od tego, który organ prowadził postępowanie przygotowawcze) realizuje znamiona czynu zabronionego i jednocześnie jego przestępny charakter znajduje potwierdzenie w wynikach postępowania przygotowawczego¹¹.

Dane statystyczne policji dotyczące postępowań wszczętych w związku z podejrzeniem, że doszło do popełnienia przestępstwa określonego w art. 211 k.k., obejmują decyzje o wszczęciu postępowania przygotowawczego wydane w latach od 1999 do 2014. Ten sam okres dotyczy analizy danych o przestępstwach stwierdzonych w rezultacie przeprowadzonego postępowania przygotowawczego w przedmiocie podejrzenia uprowadzenia lub zatrzymania małoletniego bądź osoby nieporadnej.

Na wykresie 2 zaprezentowano dane o liczbie postępowań wszczętych oraz o liczbie przestępstw stwierdzonych na podstawie kwalifikacji prawnej z art. 211 k.k., jak również zobrazowano, jak w świetle informacji policyjnych na przestrzeni 16 lat kształtowała się sytuacja porwań osób małoletnich albo nieporadnych.

Na wykresie tym w pierwszej kolejności dostrzegalna jest znacząca przewaga liczebna postępowań wszczętych nad przestępstwami stwierdzonymi. Duża różnica pomiędzy postępowaniami wszczętymi a przestępstwami stwierdzonymi jest sytuacją dość oczywistą, ponieważ nie każde prowadzone dochodzenie bądź śledztwo prowadzi do stwierdzenia popełnienia czynu zabronionego. Suma wszystkich decyzji o wszczęciu postępowania przygotowawczego zapadłych od 1999 do 2014 r., zarówno dotyczących śledztwa, jak i dochodzenia, wynosi 3330. W wyniku wszystkich postępowań wszczętych doszło natomiast do stwierdzenia 1241 przestępstw. Z wymienionych liczb wynika, że we wskazanym 16-letnim okresie 37% postępowań przygotowawczych wszczętych w związku z podejrzeniem, że doszło do czynu określonego w art. 211 k.k., zakończyło się stwierdzeniem przestępstwa uprowadzenia lub zatrzymania osoby nieporadnej albo osoby małoletniej poniżej 15. roku życia.

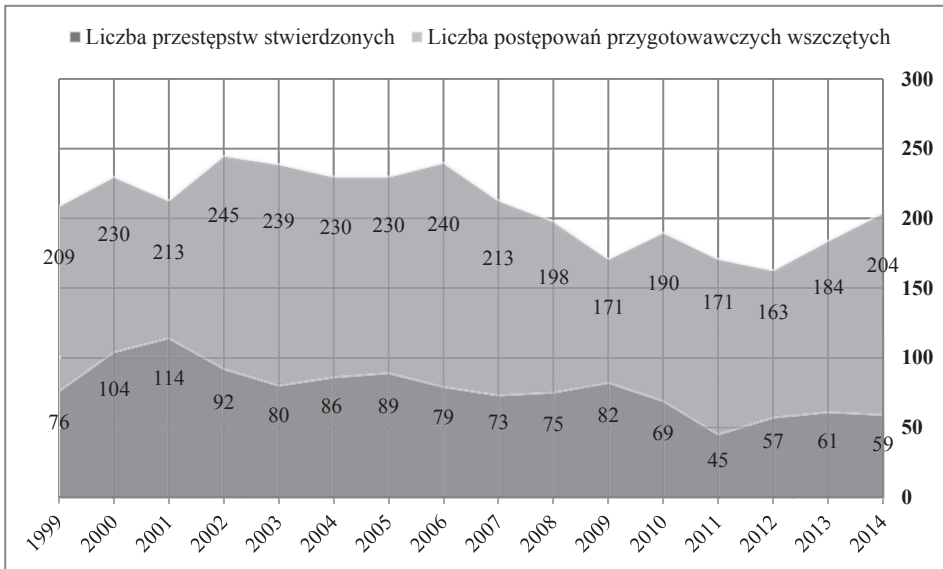
⁹ J. Błachut, A. Gaberle, K. Krajewski, *Kryminologia*, Gdańsk 2007, s. 193.

¹⁰ Informacja o nowym systemie generowania danych statystycznych przez Policję, <<http://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny>>, dostęp: 7 grudnia 2015 r.

¹¹ J. Błachut, A. Gaberle, K. Krajewski, *Kryminologia...*, wyd. cyt., s. 194.

Wykres 2

**Postępowania wszczęte i przestępstwa stwierdzone na podstawie art. 211 k.k.
w latach 1999–2014**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych udostępnionych przez Komendę Główną Policji

W 1999 r. wszczęto 209 postępowań w związku ze zdarzeniem, co do którego zaszło podejrzenie, że było ono przestępstwem określonym w art. 211 k.k. Liczba wszczętych postępowań od 1999 do 2001 r. najpierw wzrosła, a następnie zmalała — w 2000 r. wszczęto 230 postępowań, natomiast w 2001 o 17 mniej — 213. Na przestrzeni kolejnych lat liczba wszczętych postępowań przewyższała wynik osiągnięty w 2001 r. — w 2002 r. było ich 245 (najwyższy wynik, jaki miał miejsce w przedmiocie uprowadzenia lub zatrzymania dziecka bądź osoby nieporadnej w okresie od 1999 do 2014 r.), zaś w 2003 r. — 239. W 2004 r. wszczęto 230 postępowań przygotowawczych i taki sam wynik osiągnięto w 2005 r. Następnie w 2006 r. liczba wszczętych postępowań ukształtowała się na poziomie 240, lecz w 2007 r. była to już liczba mniejsza — wszczęto wówczas 213 postępowań. Co istotne, po 2007 r. liczba postępowań wszczętych z art. 211 k.k. przez wiele lat nie kształtowała się powyżej 200. W 2008 r. wszczęto mniej postępowań niż w roku poprzedzającym, gdyż było ich 198. W 2009 r. liczba postępowań wynosiła 171. W 2010 r. organ ścigania wszczęły postępowanie w sprawach z art. 211 k.k. 190 razy. W roku kolejny, w 2011, decyzję o wszczęciu postępowania przygotowawczego podjęto 171 razy. Następnie, w 2012 r., liczba postępowań wszczętych wynosiła 163, w 2013 — 184, zaś w 2014 — 204. W tym miejscu warto jednocześnie odnotować, że zgodnie z danymi statystycznymi policji w 2012 r. wszczęto najmniej postępowań przygotowawczych dotyczących porwania z art. 211 k.k.

Rezultatem toczącego się postępowania przygotowawczego jest potwierdzenie bądź zaprzeczenie, że doszło do popełnienia czynu zabronionego. Jeżeli organa ścigania potwierdzą, że dany incydent nosił znamiona przestępstwa, zdarzenie takie nazywamy przestępstwem stwierdzonym. Jak wskazano już wcześniej, w latach 1999–2014 stwierdzono popełnienie 1241 przestępstw określonych w art. 211 k.k., czyli uprowadzeń lub zatrzymań osoby małoletniej albo nieporadnej. Na wykresie 1 ujęto informacje o liczbie stwierdzonych przestępstw z art. 211 k.k. w poszczególnych latach. To, co w pierwszej kolejności jest dostrzegalne, to podobieństwo do sytuacji dotyczącej liczby wszczętych postępowań — tak samo bowiem jak w przypadku postępowań przygotowawczych, przestępstw stwierdzonych było najwięcej na początku analizowanego okresu (zwłaszcza w latach 2000 i 2001), po czym następował stopniowy spadek liczby przestępstw stwierdzonych określonych w art. 211 k.k.

W 1999 r. w wyniku przeprowadzonych postępowań przygotowawczych stwierdzono 79 przestępstw z art. 211 k.k. W 2000 r. organy ścigania potwierdziły już większą liczbę uprowadzeń lub zatrzymań małoletnich bądź osób nieporadnych, gdyż aż 104. W roku następnym, 2001, stwierdzono zaś popełnienie 114 przestępstw będących przedmiotem zainteresowania w ramach niniejszego artykułu. Liczba przestępstw stwierdzonych w 2001 r. jest najwyższą, jaką stwierdzono w okresie 1999–2014. Po 2001 r. nie powtórzyła się ani tak duża liczba przestępstw stwierdzonych z art. 211 k.k., ani też w żadnym roku liczba przestępstw stwierdzonych nie przekroczyła 100. W 2002 r. 92 razy stwierdzono popełnienie czynu określonego w art. 211 k.k., w 2003 r. liczba ta ponownie spadła i wynosiła 80. W latach następnych miał miejsce minimalny wzrost liczby przestępstw stwierdzonych — w 2004 r. wynosiła ona 86, w 2005 r. — 89. Od 2006 r. doszło do ponownego, nieznacznego, jednak zauważalnego spadku — stwierdzono wówczas 79 uprowadzeń bądź zatrzymań dziecka albo osoby nieporadnej. W 2007 r. stwierdzono ich natomiast 73, a w 2008 r. — 75. W 2009 r. liczba stwierdzonych porwań małoletnich bądź osób nieporadnych wynosiła 82, natomiast w 2010 r. — 69. Następnym roku, 2011, okazał się najmniej obfity w przedmiocie potwierdzenia w toku postępowania przygotowawczego popełnienia czynu zabronionego — stwierdzono wówczas popełnienie jedynie 45 przestępstw. Z kolei w 2012 r. było ich już nieco więcej, gdyż 57. W 2013 r. stwierdzono zaś 61 przestępstw, a w 2014 — 59.

Przedstawione wyżej dane liczbowe wyraźnie wskazują, że do 2007 r. liczba wszczętych postępowań każdorazowo przekraczała 200, zaś od 2008 do 2013 r. postępowania przygotowawcze wszczynane były mniej niż 200 razy w roku. Dopiero w 2014 r. ponownie liczba podjętych decyzji o wszczęciu postępowania przygotowawczego przekroczyła 200. Pokazuje to, że po 2007 r. zmniejszyła się liczba sygnałów społecznych o popełnieniu przestępstwa określonego w art. 211 k.k. Podobna tendencja liczbową tyczy się również przestępstw stwierdzonych — w pierwszej połowie badanego okresu organy ścigania stwierdziły więcej przestępstw uprowadzenia lub zatrzymania sprecyzowanego w art. 211 k.k., zaś w drugiej połowie liczba stwierdzonych czynów zabronionych spadła. Nadmienić należy, że niemożliwe jest określenie

procentowych proporcji liczby przestępstw stwierdzonych do liczby wszczętych postępowań przygotowawczych w poszczególnych latach, ponieważ fakt, że w danym roku podjęto decyzję o wszczęciu postępowania przygotowawczego nie oznacza automatycznie, że postępowanie to zakończyło się również w tym roku. Wielokrotnie postępowanie przygotowawcze wszczęte w jednym roku kończy się w latach następnych.

Zaprezentowane statystyki policyjne wskazują jednoznacznie, że występki określony w art. 211 k.k. nie stanowi przestępstwa popełnianego na szeroką skalę. Czyn zabroniony polegający na uprowadzeniu lub zatrzymaniu osoby małoletniej poniżej 15. roku życia albo nieporadnej nie jest częstym przedmiotem postępowań przygotowawczych, a w konsekwencji dość rzadko dochodzi do jego stwierdzenia. Wniosek ten potwierdza również tabela 1, w której porównawczo zestawiono obok siebie dane o wszystkich postępowaniach wszczętych i przestępstwach stwierdzonych, jakie miały miejsce w latach 1999–2014 oraz dane o postępowaniach wszczętych i przestępstwach stwierdzonych tylko w przedmiocie czynu z art. 211 k.k.

Tabela 1

**Postępowania wszczęte i przestępstwa stwierdzone ogółem w latach 1999–2014
a postępowania wszczęte i przestępstwa stwierdzone na podstawie art. 211 k.k.**

Rok	Liczba postępowań wszczętych — ogółem	Liczba postępowań wszczętych — art. 211 k.k.	Procent postępowań wszczętych z art. 211 k.k. wśród wszystkich ogółem	Przestępstwa stwierdzone — ogółem	Przestępstwa stwierdzone — art. 211 k.k.	Procent przestępstw stwierdzonych z art. 211 k.k. wśród wszystkich ogółem
2014	828 802	204	0,024	873 245	59	0,006
2013	941 824	184	0,019	1 061 239	61	0,006
2012	950 834	163	0,017	1 119 803	57	0,005
2011	981 480	171	0,017	1 159 554	45	0,003
2010	964 614	190	0,019	1 138 523	69	0,006
2009	994 959	171	0,017	1 129 577	82	0,007
2008	968 620	198	0,020	1 082 057	75	0,007
2007	1 014 695	213	0,021	1 152 993	73	0,006
2006	1 156 031	240	0,021	1 287 918	79	0,006
2005	1 235 239	230	0,018	1 379 962	89	0,006
2004	1 296 356	230	0,017	1 461 217	86	0,006
2003	1 248 082	239	0,019	1 466 643	80	0,005
2002	1 277 420	245	0,019	1 404 229	92	0,006
2001	1 275 418	213	0,016	1 390 089	114	0,008
2000	1 169 185	230	0,019	1 266 910	104	0,008
1999	1 075 869	209	0,019	1 121 545	76	0,007

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych udostępnionych przez Komendę Główną Policji

Dane liczbowe i procentowe znajdujące się w tabeli 1 wyraźnie pokazują, że uprowadzenie bądź zatrzymanie małoletniego poniżej 15. roku życia albo osoby nieporadnej jest zdarzeniem występującym sporadycznie w porównaniu do innych przestępstw. Tym samym wokół porwań małoletnich bądź osób nieporadnych dość rzadko ogniskują się działania organów ścigania — ani liczba wszczętych postępowań przygotowawczych dotyczących czynu z art. 211 k.k., ani też liczba przestępstw stwierdzonych nie należą bowiem do znacznych.

Dane procentowe ujęte w tabeli 1 pogłębiają przekonanie, że postępowania wszczynane w związku z podejrzeniem popełnienia czynu z art. 211 k.k. są sporadyczne i w okresie od 1999 do 2014 r. ani razu nie stanowiły nawet 0,5% wszystkich postępowań przygotowawczych wszczętych przez organy ścigania (wahały się one od 0,016% w 2001 r. do 0,024% w 2014 r.). Jeszcze mniejszy odsetek wśród wszystkich przestępstw stwierdzonych stanowią przestępstwa stwierdzone w przedmiocie czynu określonego w art. 211 k.k. — w analizowanym okresie od 1999 do 2014 r. ani razu odsetek stwierdzonych uprowadzeń lub zatrzymań osoby małoletniej albo nieporadnej nie przekroczył nawet 0,1% (najniższy odsetek przestępstw stwierdzonych w związku z art. 211 k.k. wynosił 0,003% i został osiągnięty w 2011 r., najwyższy natomiast wynosił 0,008% i osiągnięty został w latach 2000 i 2001).

Podsumowanie

Uprowadzenie i zatrzymanie małoletniego bądź osoby nieporadnej ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny stanowi czyn zabroniony wyczerpujący art. 211 k.k. Częstotliwość podejmowania wskazanej tematyki w dyskursie medialnym oraz wymiar prawnokarny tego zagadnienia posłużyły autorce tekstu za inspirację do omówienia go z perspektywy danych statystycznych Komendy Głównej Policji, ponieważ statystyki policyjne stanowią jedno z podstawowych źródeł wiadomości na temat przestępczości ujawnionej.

W statystykach policyjnych dotyczących występku uprowadzenia lub zatrzymania osoby małoletniej poniżej 15. roku życia albo osoby nieporadnej operuje się dwoma jednostkami obliczeniowymi — pojęciem postępowań wszczętych oraz przestępstw stwierdzonych. Liczba postępowań wszczętych ustalana jest na podstawie informacji o liczbie wydanych decyzji o wszczęciu postępowania przygotowawczego w przedmiocie zdarzenia, co do którego pojawiło się podejrzenie, że realizuje ono znamiona przestępstwa określonego w art. 211 k.k. Przestępstwem stwierdzonym natomiast jest takie zdarzenie, które w ocenie policji albo prokuratury realizuje znamiona czynu zabronionego i jednocześnie jego przestępny charakter znajduje potwierdzenie w wynikach postępowania przygotowawczego.

Dane statystyczne policji dotyczące postępowań wszczętych w związku z podejrzeniem, że doszło do popełnienia przestępstwa określonego w art. 211 k.k., obejmują decyzje o wszczęciu postępowania

przygotowawczego wydane w latach od 1999 do 2014. Ten sam okres dotyczy analizy danych o przestępstwach stwierdzonych w rezultacie przeprowadzonego postępowania przygotowawczego w przedmiocie podejrzenia uprowadzenia lub zatrzymania małoletniego bądź osoby nieporadnej.

Z policyjnych danych statystycznych wywnioskować można przede wszystkim, że suma wszystkich decyzji o wszczęciu postępowania przygotowawczego zapadłych od 1999 do 2014 r. wynosi 3330. W wyniku wszystkich postępowań wszczętych doszło natomiast do stwierdzenia 1241 przestępstw. Na podstawie wymienionych liczb stwierdzić można, że we wskazanym 16-letnim okresie 37% postępowań przygotowawczych wszczętych w związku z podejrzeniem, że doszło do czynu określonego w art. 211 k.k., zakończyło się stwierdzeniem przestępstwa uprowadzenia lub zatrzymania osoby nieporadnej albo osoby małoletniej.

Co istotne, statystyki policyjne pozwalają również stwierdzić, że postępowania przygotowawcze wszczynane w związku z podejrzeniem popełnienia czynu z art. 211 k.k. są sporadyczne, zaś w okresie od 1999 do 2014 r. w żadnym roku nie stanowiły nawet 0,5% ogólnej liczby wszystkich postępowań przygotowawczych wszczętych przez organy ścigania. Jeszcze mniejszy odsetek ogólnej liczby wszystkich przestępstw stwierdzonych stanowią przestępstwa stwierdzone w przedmiocie czynu określonego w art. 211 k.k. — w analizowanym okresie ani razu odsetek stwierdzonych uprowadzeń lub zatrzymań osoby małoletniej albo nieporadnej nie przekroczył nawet 0,1%.

Dane statystyczne Komendy Głównej Policji dotyczące przestępstwa określonego w art. 211 k.k. wskazują jednoznacznie, że przedmiotowy występ nie stanowi przestępstwa popełnianego często i na szeroką skalę. Bez wątpienia czyn zabroniony polegający na uprowadzeniu lub zatrzymaniu osoby małoletniej poniżej 15. roku życia albo osoby nieporadnej każdorazowo wzbudza żywe zainteresowanie w przestrzeni medialnej, co dostrzec można w codziennych informacjach środków masowego przekazu, jednak w rzeczywistości, zgodnie z policyjnymi danymi liczbowymi, nie jest to częsty przedmiot postępowań przygotowawczych, a w konsekwencji dość rzadko dochodzi do jego stwierdzenia.

Słowa kluczowe: uprowadzenia, małoletni, osoby nieporadne, statystyki policyjne, Komenda Główna Policji

Keywords: abductions, minors, incapable person, police statistics, Polish Police Headquarters

Streszczenie: Problemem szeroko dyskuutowanym medialnie są w ostatnim czasie uprowadzenia i zatrzymania małoletnich, w szczególności takie, które popełniane są przez rodziców (tzw. porwania rodzicielskie). W wielu przypadkach zachowanie tego rodzaju wyczerpuje dyspozycję art. 211 kodeksu karnego, który określa

Summary: Recently, the problem of abduction of minors arouses more and more interest in the media. Especially parental child kidnapping evokes great interest in the media. In many cases, parental kidnapping may be considered an offense under Art. 211 of the Criminal Code. This legislation defines the

odpowiedzialność karną za uprowadzenie bądź zatrzymanie osoby małoletniej poniżej 15. roku życia albo osoby nieporadnej ze względu na stan psychiczny lub fizyczny. Częstotliwość podejmowania wskazanej tematyki w dyskursie medialnym oraz wymiar prawnokarny tego zagadnienia posłużyły autorce tekstu za naukową inspirację do omówienia go przez pryzmat statystyk policyjnych udostępnionych przez Komendę Główną Policji, które stanowią jedno z podstawowych źródeł wiadomości na temat przestępczości ujawnionej (obok statystyk sądowych i penitencjarnych). Informacje o zdarzeniu, które spełnia kryteria uprowadzenia lub zatrzymania małoletniego bądź osoby nieporadnej, w pierwszej kolejności zgłaszane są policji i dlatego wiadomości kompletowane przez tę formację stanowią wyjątkowo bogate źródło informacji o postępowaniach przygotowawczych, przestępstwach oraz podejrzanych o popełnienie czynu zabronionego. W niniejszym artykule skupiono się na statystykach policyjnych dotyczących porwań małoletnich albo osób nieporadnych oraz związanych z tym zdarzeniem wszczętych postępowań przygotowawczych, jak również stwierdzonych przestępstw. Co istotne, pojęcia „postępowania wszczęte” i „przestępstwa stwierdzone” stanowią tym samym jednostki obliczeniowe, którymi operuje się na gruncie statystyk policyjnych dotyczących występków uprowadzenia lub zatrzymania osoby małoletniej poniżej 15. roku życia albo osoby nieporadnej.

criminal responsibility for the abduction or detention of a minor under 15 years of age or inept person due to mental or physical condition. The frequency of movement of this topic in the media and the penal nature of the scientific issues are the inspiration to discuss it through the prism of police statistics provided by the Polish Police Headquarters. Police statistics describe the problem comprehensively and constitute one of the main sources of informations about crime disclosed (next to the statistics of judicial and penitentiary). The Information about an event that meets the criteria of removal or retention of a minor or a person inept, is first reported to the police and this is the reason that the messages assembled by the police are very rich source of information about prosecutions, offenses and suspected of committing an offense. In this article the author focuses on police statistics regarding the abduction of minors or incompetent persons and associated with this event instituted preparatory proceedings and subsequently identified crimes. Importantly, these two notions — the proceedings instituted and the identified offenses — they also represent a computational units, which are used in police statistics on misdemeanor removal or retention of a minor under 15 years of age or inept person.